

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Družina

Želja, da naj napišem nekaj misli o družini, mi je vedno v zadrego. Ne vem, kako naj v nekaj stavkih obdelam vprašanje, ki mu niti znanost in umetnost nista dorastli. Posebno težko pa se mi dozdeva vsako pisanje o družini, če so besede namenjene delavstvu. Ne gre namreč, da bi samo poveličeval. Ni prav, ako ostanem samo v lepih idejah, v svetu, ki je tako težko uresničljiv. Biti moram pravičen življenju, kakršno je. Vem pa tudi, da ne smem zatajiti prav nobene resnice, pa naj bi bila še tako grenka.

Človek je prav tako član družine, kakor je samostojna oseba. Brez družine bi osebnosti ne bilo. Brez osebnosti pa tudi prave kulture ni. Družina je od Boga hoten način človeškega življenja. Nebojnost otroka, ki je vendar dedič bodočnosti, je samo v družini z ljubeznijo, skrbjo in vestnostjo očeta in matere izravnan. Ta pomoči potrebni dedič bodočih dni je marsikateri zakonski dvojici prvi resnični vzgojitelj, prvi učitelj dobrohotnosti, življenjskega razumevanja in prave plemenitosti. Tistim, ki so bolj pripravljeni in plemenitejši vstopiti v zakonsko skupnost, pa je otrok vez ljubezni in vodnik k večji lepoti življenja. Tako je družina prva in morda tudi najboljša šola, Staršem in otrokom. — Kristjani pa vidimo v družini še mnogo več. Nam je vsak dom spomin (in še več kot spomin) na sveto družino. Za vsakim možem stoji skromni tesar in veliki svetnik Jožef iz Nazareta, vsaki materi razlaga modrost življenja najboljša mati Marija. In v otroku, ki se rodi, gledamo obraz Kristusa — otroka, ki postaja odrešenik sveta. Zato nam je tudi ob vsakem umoru nebojnjega še nerojenega otroka tako neusmiljeno hudo. Misel na kralja Heroda, ki hoče ubiti upanje sveta, se nam kar sama vsiljuje. Še bolj grenka pa je misel, da je umorjeni brat ali sestra samega Gospoda Kristusa. Zavest, da je lastna mati položila roko na usodo svojega otroka, je tako strašna, da se je na tisoč načinov izogibamo. Izogniti se ji končno ne moremo. Resnica ostane vedno samo resnica. Izgovori lahko zmanjšajo krivdo, resnice spremeniti ne morejo.

Družina bi naj bila zatočišče, dom, mir, razumevanje, dobrota in usmiljenje, dobrota in usmiljenje, prav tako kakor šola resnice in pravice. Družina bi naj bila zadnji resnični ostanek paradiza, zadnje mesto, kjer je ostalo nekaj rajске dediščine. Družina je prva človekova domovina. Družina je prva celica naroda, države, Cerkve, človeške skupnosti.

Vem, kako daleč so danes naše družine od teh resnic. Še bolj čutite to vi sami. Saj je sto in tisoč stvari, ki nam družine razbijajo, rušijo, zastrupljajo in ubijajo. Pretežno delo, revščina in krivice niso med temi škodljivci na zadnjem mestu. Nič ne vemo, kdaj nam bo bolje. Pripricani smo, da prihaja čas preprostega človeka, čas njegove pravice in zmage. Toda to je morda še zelo daleč. Najbrž bo treba preživeti še dolgo vrsto izdajstev. Mnogo krivih prerokov bo dotlej utonilo v pozabljenje. Po razočaranjih, ki smo jih bili deležni v zadnjih časih prav od strani fanatičnih pridigarjev boljše bodočnosti, smo lahko pripravljene še na druga bridka razočaranja. Toda z vsem tem bo treba računati. Ljudem, ki so gledali globlje in se niso dali varati od besed in zunanjih sprememb, je bilo že vnaprej jasno, da

Slovenska demokracija

Kadar koli na Slovenskem pišemo in govorimo o demokraciji, imamo nehotno vedno pred seboj vzgled francoske demokracije iz današnjih dni. Svobosčine francoskega državljana se nam zde idealne, udejstvovanje francoske države — presojava po demokratičnih vidikih — se nam zdi primerno demokratičnim principom. Pri tem vrednotenju svobosčin francoskega državljana, pa le preradi spregledamo vse stoletne borbe za te svobosčine, ki so posebno ob začetku dovedle demokracijo pod Robespierrovim vodstvom do svoje najtežje oblike: krvave diktature; enako radi spregledamo, da se prava oblast francoske države nahaja v rokah nekaj skupin brezimnih bogatašev, ki morejo vsak čas uravnati krmilo francoskega državljanja v svojo smer, ki je v danih razmerah francoski demokraciji ugodna, lahko pa tudi nasprotna. Kratko rečeno: demokracija pri posameznih narodih je vedna borba za svobodo, tako posameznika, kot vsega naroda. V najrazličnejših podobah: od osebne diktature pa do popolne politične, kulturne, gospodarske in socialne svobode posamezne osebe — je zaznamovana vsaka postaja tega križevega pota. Demokracija je del predvsem političnega življenja naroda in je kot taka podvržena osnovnemu življenjskemu zakonu: večnemu prelivanju iz oblike v obliko.

Angleški državljani uživajo po mnenju nekaterih danes skoraj nepojmljivo svobodo, kakršne najbrž še ni užival noben državljani v vsej človeški zgodovini. Polovica sveta je njegova domovina, uživa blagostanje kakršnega more dati le tako urejena in tako ogromna vladavina, ki skoro ne pozna socialnih nasprotij ob tako polnih državnih in privatnih kašah in praznih ječah. Vendar je pred 300 leti angleška demokracija bila povsem drugačna, kakor danes. Če bi hoteli najti za takratno angleško demokracijo najbolj podobno primeru, jo moramo iti pogledat v današnjo Rusijo. Kri angleškega kralja in osebna diktatura angleškega meščana Olivera Cromwella, sta postavili nerazrušljivi osnovi angleške demokracije: osnove, ki je niso mogli razrušiti niti po samovladni hlepeči vladarji niti državniki največjih osebnih sposobnosti. Tako uživa današnji Anglež obresti od kapitala, ki so mu ga naložili njegovi dedje v krvavih revolucijah za angleško demokracijo. Prijetno je biti vnuk sposobnih in pretepaških dedov. Slovenci jih do danes žalihog nismo imeli. Kmečki puniti, turški boji in upori v avstrijski armadi so svetli dogodki. Toda le preradi smo se zanašali na božjo pomoč tudi takrat, ko je bilo

nam lahko prinesejo boljše bodočnost samo boljši ljudje, ljudje s srcem, dobrohotnostjo in neizprosno poštenostjo. V bodoče bomo vsi s to resnico bolj vestno gospodarili. Po vsem tem bomo tudi rešitev družine in njeno srečo iskali v človeku samem. Oče, mati in deca, to je izhodišče. Ne toliko država in organizacija. Samo sprememba okolja nam družine ne bo posebno spremenila in osrečila. Tudi najubožnejši, najbolj stiskani in oškodovani bodo morali začeti z reformo svoje lastne osebnosti. Drugače bo razdejavanje še večje. To ne pomenja, da odobravamo kakršno koli krivico. Ne, krivica bi res ne smela biti vsakdanji kruh najboljših ljudi. Gre le za to, da

očividno, da je meč bolj potreben kot rožni venec in motika, udaren nastop bolj kot računsko taktično šahiranje.

Tako se danes loti vsakdo kaj nevhvaležne naloge, kdor hoče pisati o slovenski demokraciji. Začeti bi moral pri Valentinu Vodniku, ki je napisal prvo slovensko politično pesem, v kateri se je odločil za demokracijo in za Slovenijo, ki so jo takrat imenovali Ilirijo. Omeniti bi moral Prešerna, čigar pesem — tudi čisto ljubavne vsebine — je včasih največje politične reakcije vse od Napoleona pa do revolucije leta 1848, predstavljala najmočnejši narodni odpor in je cenzura segala po njej z isto vehemenco kot v kasnejših časih po delih z izrazito politično vsebino. Ko obdelamo še Levstika, Cankarja in Kreka, smo obdelali vse neupogljive vodnike v hoju za slovensko demokracijo. Danes slovenskemu delavcu in kmetu ni oseba Janeza Bleiweisa, političnega voditelja Slovencev v ustavnih bojih od 1848 do 1867, več znana niti po imenu in vendar so ga še za njegovega življenja imenovali »očeta« slovenskega naroda. Kdo, kje in kdaj se še spominja dr. Ivana Sušteršiča, tako močnega voditelja Slovencev še pred komaj dobrimi dvajsetimi leti? Borbe za slovensko demokracijo niso nikoli vodili politiki, zato padejo v pozabljenje, čim izgubi oblast.

Tega kratkega in žalostnega pregleda naše borbe za svobodo nismo podali zaradi žalosti, temveč zaradi širšega razumevanja. Danes in ob tej uri res ne more zveneti kot stara fraza beseda, da se nahaja slovenska usoda na oni točki, kjer se mora vse odločiti. Če je odpovedal Bleiweis in njegovi nasledniki, se je to zgodilo samo zavoljo tega, ker je bila takrat borba za slovensko demokracijo zgolj borba za privilegije posameznih stanov, ki so imeli svoje interese pod apostolsko monarhijo dodobra zaščitene. Danes ni več ne monarhije in borba za stanovske privilegije ima komaj še kaj izgledov, potem ko je s tako šaro že skoraj vsa Evropa pomedla in počistila. Na bojišče stopa nov bojevnik za svojo svobodo — slovensko ljudstvo v najširšem pomenu besede. Še ga razdvaja preteklost, še ga slabijo kvarni internacionalni vplivi. Vkljub temu pa smo prepričani, da nas bi usodna ura vendar združila v trdno politično enoto z neustrašnim voditeljem. Ta enotnost narodnega nastopa nam mora biti največje dobro. Ne bi si mogli dopustiti kratkovidnosti, če bi se delili med seboj zato, ker se nekdo ogreva bolj za angleško, drugi pa za rusko demokracijo.

rešimo, kar se rešiti da in tudi rešiti mora: duha, srce, značaj, ljubezen, vzajemnost in drobec sreče. Ne smemo sami sebe ponižati in zavreči. Pitje je tako ponižanje, nečistost in umazanost je tako teptanje lastne in tuje osebnosti. Nevoščljivost in zavist kvarita značaj staršev in skrajno porazno vplivata na dušo otroka. Vsaka krivica, ki jo narediš v neki zagrenjenosti in navalu malodušja, se maščuje nad vso delavsko skupnostjo. Vse to je treba vedeti. Delavsko gibanje brez olepšanja družinskega življenja je prazno upanje in varanje sebe in drugih. Bodočnost je sad sedanjosti. Brez dobrih družin ne bo nikoli pravične skupnosti. Dr. Stanko Cajnkar.

Krščanski socialisti smo ostali slej ko prej zvesto v vrstah slovenskega delovnega ljudstva in bomo to zvestobo pod vsemi okoliščinami radi ohranili in ne bomo pri tem stavili nobenih pogojev razen enega: enake notranje in zunanje zvestobe slovenski demokraciji kot smo jo skušali ohranjovati mi od dr. Janeza Kreka vse do današnjih dni.

»Hrvatski dnevnik« od 14. t. m. poroča, da je ban dr. Šubašič razrešil člane dosedanega plenuma Del. zbornice in imenoval nove. Iz poročila ni razvidno, katerim strokovnim organizacijam pripadajo novi člani plenuma, verjetno je, da so vsi iz vrst HRS. Upravičeno pričakujemo, da se bo preimenovalje čimprej izvršilo tudi pri ljubljanski Delavski zbornici.

»Službeni list« od 14. t. m. priobčuje uredbu »O občnih rudarsko policijskih predpisih«. Uredba je precej obširna. Rudarje bo gotovo zanimal posebno tisti del, ki govori o nadzorstvu nad rudniškimi napravami. Več o tem bomo skušali napisati v prihodnji številki »Delavske pravice«.

UTRINKI

Nemški pisatelj-konvertit, Emil Fiedler, je neke zapisal:

»Za nas, kristjane, bi moralo biti svarilno znamenje dejstvo, da so pri vseh revolucijah Cerkvi sovražni elementi napisali na svoje zastave krščanske življenjske vrednote, kakor n. pr. francoska revolucija: svoboda, bratstvo, enakost. S temi osnovnimi principi krščanstvo so se nešteti odvracali od istega krščanstva, ker so postali ti principi kristjanom tako tuji, da so jih mogli sovražniki Cerkve nuditi kot nove in kot svoji lasti.«

To pomeni: Krščanska misel je skozi stoletja v »kristjanih« omrtnela, da je ostalo le še ime in morda varljivi zunanji videz, od Kristusovega nauka pa je ostalo bore malo. Mnogo so diskutirali o najtežjih teoloških vprašanjih, niso pa pomislili, da bi mogli svet pokristjaniti le z resnično krščanskim življenjem, delom in miselnostjo. Mnogo so govorili o luči, nihče pa ni te luči pokazal, no, morda nekaj redkih posameznikov, ki so jih imenovali svetnike. Mnogo so se kristjani prepirali, kdo ima prav, nikomur pa ni prišlo na misel, da bi z življenjem dokazal, da je resnica in pravica v njegovi lasti.

Tako »zgodovinsko« krščanstvo je grozotno hladno in mrtvo. Mi pa hočemo živga, resničnega krščanstva, ki bo odlikovalo ljudi in ne stoletij, pa čeprav bo to krščanstvo katakomb.

... Cerkev ni sicer nikoli podala kakega podrobno izdelanega tehničnega načrta za gospodarsko socialno delo, ker to ni njena naloga, podala pa je poglobitve obrise in smernice, ki jih je kajpak mogoče uporabiti na razne načine, primerneje s časom, krajem in narodom, ki pa vendar kažejo varno pot, po kateri morejo države priti v kulturnejšo in srečnejšo dobo. — (Divini Redemptoris.)

Strokovna poročila

Socialna šola JSZ

Kot bivši učenec Krekove socialne šole, ki se je vršila pred leti in jo je organizirala C. K. D. sem z navdušenjem zaprosil za sprejem v socialno šolo. Tov. Jože Rozman mi je obljubil, da bom gotovo sprejet. In res sem dobil nekaj dni pred pričetkom šole sporočilo, da sem v šolo sprejet.

Šola se je začela 8. X. 1939. Najstarejši član šole tov. Toman se je pošteno potrudil, da je mesto odsotnega tov. Žumra otvoril šolo, razložil pomen in naloge šole in je apeliral na člane, ki so se prijavili, da bodo redno posejali predavanja, ki se bodo vršila. Takoj nato je dal besedo tovarišu Rozmanu, ki je namesto tov. Žumra podal uvodno besedo.

Tov. Rozman nas je v svojem govoru lepo seznanil z vsebino predavanj, predavatelj in poudaril pomen šole, ki se bo po načrtu vršila vsako leto. Absolventi šole naj bi prevzeli vodstvo naših skupin, se udeleževali v socialno političnih ustanovah in postali apostoli krščanskega socialističnega pokreta. Predvsem je pa nujna potreba, da se seznanimo z delavsko zakonodajo, ustrojem Delavske zbornice, OUZD in Javne borze dela, ker bomo le tako uspešno vodili borbo za delavske koristi. Zavedati sama še ni dovolj, treba je poznati tudi pota, da svoje pravice dosežeš. Dr. Gosar je začel pouk s predavanjem Katoličani in socialno vprašanje v sodobnem svetu.

Težko tvarino nam je na zelo lahek in umljiv način in s številkami in statistično dokazal zakaj se krščanski družabni red ni mogel tako uveljaviti, kot bi se po svoji visoki vrednosti moral. Popeljal nas je v čase 18. stoletja, razložil stališče in svetovno nazorsko opredelitev delovnega sloja. Po tedanjem mišljenju duhovščine, bi morali vsi, ki smo pri sv. krstu dobili pečat kristjana, usmeriti vse svoje delovanje in življenje v enostranost, v posmrtnost, k Bogu. Ni čuda, da so ljudje, posebno pa delovni sloji spoznali, da ne bo na ta način zanje nikoli boljše in so se zato začeli družiti z versko indiferentnimi organizacijami. Posledica tega je bila, da je pri njih začelo prevladovati mišljenje, da so le mar-

ksistične organizacije delavske. V tem času pa je vstal veliki socialni papež Leon XIII. in izdal okrožnico »Rerum novarum«, ki še danes služi krščanskim delavskim organizacijam kot podlaga boja proti kapitalizmu. In če se še vprašamo zakaj niso smernice in navodila v okrožnici prišle v življenje tako kot so bile mišljene, moramo priti do zaključka, da so bile napačno tolmačene. Dokaz temu je poznejša okrožnica »Quadragesimo anno«.

Drugi predavatelj g. dr. Jože Pokorn nas je pa popeljal v razvoj ustanov od gospodarskih združenj do delniških družb. Ciklus predavanj bo poseben poučen zlasti za delavca, ker moramo vzporedno z delavskim gibanjem rasti tudi na gospodarskem polju. V naslednjih predavanjih bo pa opisal še vse ostale združbe, proti katerim se mora delavstvo boriti.

Tretji predavatelj je bil tov. Marinček, ki je obdelal eno najvažnejših delavskih ustanov, t. j. Okrožni urad. Same znane stvari, pa vendar popolnoma nove. Kdaj nastane obratna nezgoda, kaj je starostno zavarovanje, zavarovanje za onemoglost in smrt? Pokazalo se je, da mi še vse premalo poznamo to tako važno ustanovo. Popolnoma pravilno je naglasil uvodoma, da je temu krivo pomanjkanje delavske zavesti in popolno nezanimanje za te ustanove. Potrebno bo še mnogo delavske vzgoje, da bomo to dosegli.

Zadnje predavanje tov. Jožeta Rozmana o ustroju in organizaciji JSZ je moralo odpasti, ker smo se z debato zavlekli precej čez četrto uro. Takoj naj pristavimo, da se mi zdi obilica tvarine za en dan nekoliko preobširna in bi jo kazalo skrajšati in pustiti nekaj več časa za debato in vprašanja. H koncu naj označim še malo učenca. Prišli so iz vseh strok in krajev. Najmočnejše je zastopana pač Ljubljana, kar je razumljivo. Šolo poseča tudi pet članic. Tudi v pogledu debate je bilo storjeno vse, da se je razvijala po programu, za kar se je vzgledno trudil tov. Mirnik iz Celja in pa tov. Gašper iz Ljubljane.

In če rečem še to v imenu vseh, da komaj čakamo naslednje nedelje, mišlim, da sem povedal vse. Učenec.

O pomenu delavskih strokovnih organizacij

Pogosto sliši delavec odn. delavka take ali slične besede: »Čemu se boš organiziral, saj organizacija ničesar ne more doseči, posebno v sedanjih časih. Ali ni škoda denarja, ki ga daješ za organizacijo.«

Tako govore podjetniki ali pa njihovi zastopniki.

Poleg tega moremo brati napade na delavske strokovne organizacije tudi v časopisju. V tem prednjači »Slovenski delavec«. Večkrat se je razkorajčil v zamaknjenju svoje »velikanske moči« in svojega »zgodovinskega pomena« za slovensko delavstvo in trdil, da so svobodne strokovne organizacije delavstvo le izkoriščale in da nima od njih nobenih koristi.

Sicer smo že večkrat pisali o pomenu delavskih strokovnih organizacij. Ker pa je kapitalizem s svojimi zavestniki, pa četudi so si nadejali delavski klobuk, zopet prešel v napad nanje, je potrebno, da izpregovorimo tudi o tem.

Delavske strokovne organizacije dovoljuje tudi zakon o zaščiti delavcev, ko pravi, da se sme delavstvo združevati v specialna društva. Cilj tega združevanja je: zaščita ekonomskih, kulturnih in moralnih dobrin.

Vprašanje je, če in kako dosega strokovne organizacije ta cilj. Kdor delava v tovarnah, ve, kako težka je borba za vsako paro zvišanja plač. Istotako, kako težko je dopovedati podjetniku, da more imeti delavstvo čim boljše delovne pogoje in da so pravi zastopniki delavstva, tudi tega, ki je zaposleno v njegovem obratu, le delavska strokovna organizacija in pa obratni zaupniki. Šele po dolgotrajni in večkrat zelo ostri borbi se doseže to priznanje. Niti v enem podjetju v Sloveniji ni šlo tako priznanje brez težav. Dejstvo pa je, da je v Sloveniji precej takih podjetij, skoraj vsa večja podjetja, ki imajo take razmere, da se urejajo delovne razmere s sodelova-

njem strokovnih organizacij in obratnih zaupnikov. Kdor prebira poročila svobodnih strokovnih organizacij, bo mogel ugotoviti v poročilu o gospodarskem uspehu njihovih posredovanj, da grede taki uspehi v milijone. Objektivni ugotovljalec bo moral priznati, da grede gospodarska zboljšanja delavstva po edini in izključni zaslugi delavskih svobodnih strokovnih organizacij v 10 milijone dinarjev. Ne samo slovenski delovni človek, ampak tudi slovenska javnost bi morala biti hvaležna za to trudapolno delo svobodnih strokovnih organizacij, ki dvigajo s svojim naporom delovanjem ljudsko blagostanje bolj kakor kdor koli v Sloveniji.

Vsaka strokovna organizacija, ki vestno vrši svojo nalogo, dela sporedno s strokovnim delom tudi na kulturnem in moralnem dvigu delavstva. Dobro se zaveda, da je mogoče uspešno delo na strokovnem polju le tedaj, če ima opraviti z izobraženim in zavednim delavstvom. Zato izobrazuje svoje člane potom časopisja, knjig, brošur, sestankov, predavanj in z ustanavljanjem posebnih kulturnih in mladinskih odsekov odn. organizacij. Da je delavstvo sorazmerno najbolj izobražen stan slovenskega naroda, je zopet edina in izključna zaslug svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

V delu za kulturni in moralni dvig delovnega človeka je največja zapreka občutek manjvrednosti. To notranje razpoloženje je namenoma privzgojeno v delovnem človeku od narodnih nasprotnikov in od kapitalizma. Delovni človek mora imeti zavest, da ni mogoče ustvariti drugačnih razmer in da more prenašati suženjstvu podobno razmerje.

Danes je v delovnem človeku že zavest, da ima kot človek prav take pravice kot tisti, ki so učili ali pa še uče, da so oni postavljeni za gospode, delovni človek pa za hlapca. Delovni člo-

Obvestilo

Tovarišem, ki smo jim v nedeljo izročili položnice »Delavske tiskarne« naročamo, naj nemudoma nakažejo cele zneske. Dofični račun mora biti poravnán takoj! Pa tudi sicer prosimo vse blagajnike in zaupnike, da nam vse račune takoj poravnajo. Članarina je temelj, na katerem se vzdržujemo gospodarsko!

Blagajnik JSZ.

vek nima samo te zavesti, ve tudi, da je njegova dolžnost, da si pribori te obče človeške pravice.

Tudi v gospodarskem procesu se ne čuti več kot del stroja, ampak se zaveda, da je on najaktivnejši tvorec gospodarskega blagostanja. Ravno zaradi tega, ker se zaveda tega dejstva, zahteva v vedno večjim poudarkom pravico krivic in tako mesto ter delež na dobrinah, kot mu pritičejo kot najaktivnejšemu tvorec teh dobrin.

Kljub vsemu postaja delovni človek vedno bolj zaveden in notranje samo-

stojen. Čuti, da postaja polnoleten, da ne potrebuje več varuhov, ampak da je že tako dozorel, da more svojo življenjsko usodo sam kovati in tudi sam voditi.

Tudi to je delo in izključna zaslug delavskih strokovnih organizacij. Delavstvo ve to in se tega tudi zaveda. Zaradi tega mora dati klevetnikom svobodnih delavskih strokovnih organizacij edino pravičen odgovor in ta je: Dvigniti število pripadnikov svobodnih delavskih strokovnih organizacij.

Predstavniki grafičarjev izstopili iz uprave Delavske zbornice

»Delavska politika« od 14. oktobra t. l. poroča:

Predstavniki grafičarjev, ki so po imenovanju nove uprave Delavske zbornice sprejeli imenovanje v upravnem odboru, so se odločili po-ožiti svoje mandate. Svoj izstop iz imenovanja uprave so utemeljili z daljšim dopisom na upravo Delavske zbornice in ministra za socialno politiko, v katerem čitamo:

»V praksi pa se je začelo kazati vse bolj jasno, da se smatra naše prisostvovanje in delovanje v nekaterih forumih za nepomembno, ker se pač ne zanimamo za politična vprašanja, pač pa smo odločni v vseh zadevah, ki se tičejo izboljšanja položaja vsega delovnega stanu.

Najbolj nečuvven primer izigravanja pa se je dogajal s sejami centralnega tajništva Delavskih zbornic.

Ko je bila sklicana prva seja tega organa, se našega predstavnika ni vabilo, kljub sklepu upravnega odseka, da kot ekspert prisostvuje vsem sejam. Naknadno so funkcionarji Delavske zbornice pojasnjevali, da se je

zgodila pomota in da so pozabili vabiti. Četudi čudovito opravičilo, se je sprejelo na znanje. — Ko je bila sklicana druga seja centralnega tajništva, se našega pooblaščenca ni klicalo, češ, da so na dnevnem redu samo nekake politične zadeve. Kljub temu, da smo mnenja, da se v take svrhe sploh seje tako važnega organa ne sklicujejo, smo končno morali tudi tako stališče vzeti na znanje. Predsednik Delavske zbornice je nato še izrecno zagotovil, da se tak primer ne bo več dogodil in da smo lahko popolnoma zagotavljeni, da bo naš predstavnik v bodoče brezpogojno pritegnjen na seje centralnega tajništva. — In ko je bila sklicana tretja seja istega foruma, se je kljub svečanemu zagotovitom, kljub sklepom dogodilo enako, da se namreč našega člana ni pritegnilo.

Tako postopanje ne pomeni samo rušenja sklepov, temveč tudi besedolomstvo, ki seveda ne dopušča nadaljnjega sodelovanja.

D. Kosem, s. r., V. Sternad, s. r., Slavko Dvoršek, s. r., Lojze Erjavec, s. r.

Važna odločitev

Po »Delavski politiki« od 14. oktobra t. l. objavljamo važno odločitev g. ministra za socialno politiko.

»Belgrajska Delavska zbornica je, ko jo je prevzel »Jugoras«, črtala vse svobodne strokovne organizacije (Ursove) iz evidence delavske zbornice. Centrala Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije (Urs) se je pritožila proti črtanju pri ministru socialne politike g. dr. Budisavljeviću, ki je pritožbi ugodil z naslednjo rešitvijo:

Na temelju § 67. zakona o zaščiti delavcev, člen 8 statuta delavske zbornice v Belgradu in tarif. br. 5 zakona o taksah rešavam:

Da se sklep skupščine delavske zbornice v Belgradu od 11. in 12. junija 1939 o izključitvi delavskih in nameščenskih organizacij Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije iz razloga, ker te organizacije niso vršile svoje dolžnosti v smislu § 8 statuta zbornice. Dočim pa § 37., točka 7. zakona o zaščiti delavcev določa, da zbornica vodi evidenco o vseh delavskih in strokovnih organizacijah. Isto določbo vsebuje tudi statut zbornice v svojem čl 5, točka 7.

Naše narodno gospodarstvo v avgustu 1939

V avgustu 1939 je bilo pri OUZD zavarovanih povprečno 108.401 delavcev. Letni prirastek je znašal 3.985 oseb. Prav posebno je napredovala zaposlenost v sledečih industrijah: gradnja železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) 1.608 delavcev, javni promet 495 delavcev, industrija kamenja in zemlje 483 delavcev, tekstilna industrija 479 delavcev, trgovina 44 delavcev itd. Nazadovanje pa so izkazovale predvsem: gradnje nad zemljo 390 delavcev, hišna služničad 342 delavcev, industrija kože in gume 324 delavcev itd.

V sezijskem pogledu je pa napredovala zaposlenost za 1.949 delavcev. Z malimi izjemami so napredovale skoraj vse industrije, zlasti pa: gradnje nad zemljo z mesečnim prirastom 492

delavcev, tekstilna industrija 325 delavcev, kovinska industrija 267 delavcev itd. — Pomembnejše sezijsko nazadovanje pa je v tem mesecu le oblačilna industrija, in sicer za 226 delavcev.

Izjava

Podpisani javno obžalujem izjave, ki sem jih izrekel proti Velikovu rhu Francu, potovalnemu uradniku Vzajemne zavarovalnice, in izjavljam, da se bom v bodoče korektno proti njemu zadržal.

Novak Ciril, Brezovica.

Do naših krajev

Vevče

Važni trenutki se javljajo za delavstvo, ki ne smejo iti kar tako mimo nas. Nova državna ureditev je na vidiku in tudi že v teku. Ni vseeno, kako bo delavstvu postlano po novi ureditvi. Imamo socialno-politično zakonodajo, v kateri bomo morali, kar je dobrega, čuvati, kar je slabega, zboljšati, kar manjka, dopolniti. Kdo bo to storil, če ne bomo v pravem času in glasno povedali, kaj hočemo? Zato pa v tem važnem času glave pokonci in stopimo na plan! — Naša skupina sklicuje za nedeljo 22. oktobra t. l. ob 9. uri zjutraj pri Gašperlinu v Vevčah sestanek članstva, na katerega vabi vse zavedno delavstvo. Slišali bomo poročilo o delu centrale v tem novem položaju in zavzeli k temu svoje stališče. Na sestanku bo tudi poročilo o važnih lokalnih zadevah. Naj na tem sestanku nikogar ne manjka. Sedanji čas zahteva mnogo požrtvovalnosti in discipline od vsakega posameznika. Naj živi prava delavska akcija in borba.

Hrastnik

Na prijaznem Logu se je pod sedanjno občinsko upravo v teku dobrih 2 let zgradila že druga stanovanjska hiša, kamor se v kratkem preselijo družine rudarskih upokojencev. Tudi pri rudniku bodo dobili rudarji stanovanja v novo prezidani in povečani hiši, vendar bo še vkljub temu primanjkovalo stanovanj. — Za zobozdravnika pri bratovski skladnici je bil sprejet dr. Vidmar. K njemu bodo imeli zavarovanci v slučaju potrebe dosti bližje pot, kakor pa v Trbovlje. — K rudniku je prišlo zadnje čase več delavcev, ki so bili prestavljeni iz Hude jame, kjer je, po njihovi izjavi, začelo primanjkovati premoga.

Vič in Brdo

Vsi brezposelni delavci in delavke na Združenih opekarnah naj oddajo svoje delavske knjižice obratnim zapnikom in to čimprej. V centrali bodo nato ugotovili, koliko članstva ima, oziroma koliko mesecev zavarovanja ima vsak pri OUZD, na podlagi katerega bodo izplačevali brezposelno podporo, kolikor ima vsak pravice do nje.

Jarše

V nedeljo 22. oktobra se bo ob 5 popoldne vršil v prostorih gostilne Bunkeč v Jaršah članski sestanek naše strokovne skupine tekstilnega delavstva v Jaršah. Vse članice vabimo, da se sestanka polnoštevilno udeleže. Pride tudi zastopnik centrale.

Gornja Radgona

V nedeljo 15. t. m. so se zbrali člani godbenega društva »Mura« v svojih prostorih na izredni občini zbor. Občnega zbora sta se udeležila zastopnika ekspozitive JSZ iz Maribora tov. Ogrin in Rataj. Iz poročila predsednika je bilo razvidno marljivo delovanje godbe. Igrala je skoraj pri vseh prireditvah

raznih telovadnih, prosvetnih in drugih društev, pri raznih sprejemih itd. Vseeno pa so se dobili ljudje, ki niso hoteli spoznati velikih žrtev članstva, ki je z lastnimi sredstvi vzdrževalo godbo. Hoteli so, da jim godba pri raznih prireditvah igra proti zelo majhni odškodnini ali pa celo zastoj. Ker se s takim ravnanjem članstvo ni strinjalo, je zaradi tega odklonilo sodelovanje, nakar se je pričelo šušljanje o razpustu. Po poročilu predsednika je bil daljši razgovor, po katerem je bil podan predlog o prostovoljnem razidu društva, ki ga je članstvo soglasno sprejelo. Tovarniš Ogrin iz Maribora je nato v jedrnatih besedah poudaril pomen dela in žrtev po raznih društvih, posebno tam, kjer prevladuje delavstvo, ki ima v današnjem času za plačilo to, da mu vsepovsod postavljajo ovire. Dejstvo je, da razni politični mešetarji venomer izkoriščajo delovanje malega človeka. Vse to je doživela v svojem delovanju JSZ. Ker pa JSZ pozna življenje našega delavca, je v svoj delokrog zbrala ljudi, ki tako izrabljanje odločno odklanjajo. Več tisoč borcev se bori, da si

Važna delavska naloga

V zadnjih »Delavskih pravicah« smo pisali pred kako važnimi dogodki stoji ves svet, prav tako pa tudi naša ožja slovenska domovina. Tudi pri nas se v zvezi s sprejetim sporazumom vršijo važni dogodki, ki bodo brez dvoma pustili svoje sledove v bodočnosti slovenskega naroda in njegovega zdravega razvoja.

Mi, krščanski socialisti, in tudi vse ostalo delavstvo, pa moramo biti prepričani, da se brez živga in smotrnega sodelovanja nas samih, delavsko vprašanje samo ne bo prav nič spremenilo. Dandanes so pač časi, ki tirajo vsak stan posebej k čim intenzivnejšemu delu za njegovo lastno korist in lepšo bodočnost. Človeško družbo je moderni kapitalistični duh tako razkrojil, da delavstvo samo od nje nima ničesar pričakovati. Vsak stan, da celo vsak posameznik, ki ne pozna v svojem lastnem interesu najožje povezanosti s svojim sodelavcem in tovarišem, je prepuščen popolnoma samemu sebi in nihče se ne briga zanj. Znak današnje kapitalistične dobe je v tem, da je v družbi sami zamrl vsak notranji čut za pravičnost in poštenost.

Prav zaradi tega stoji delavstvo pred potrebnim spoznanjem, da nima od nikogar pričakovati nobene pomoči. Kolikor si bo kot celota priborilo v svoji lastni organizirani skupnosti, toliko bo imelo, pa naj bo to v svojem strokovnem gospodarskem delu ali pa tudi na vseh drugih mestih.

Ako bo delavstvo močno in trdno povezano v svoji lastni strokovni organizaciji, bo želo uspehe pri svojih opravičenih zahtevah v podjetjih, prav tako se pa tudi noben faktor v javnem

delovni človek pribori svoje pravice v vsem javnem, gospodarskem in kulturnem življenju. Po poročilu tov. Ogrina se je članstvo izjavilo, da v celoti pristopijo v JSZ, da bodo tako vodili skupno borbo v JSZ za doseg pravic slovenskega delovnega ljudstva. — Živela borba JSZ!

Dol pri Ljubljani

V nedeljo 22. oktobra se bo ob 2 popoldne vršil v prostorih gostilne Lenček v Klečah članski sestanek naše skupine. Sestanek bo zelo važen, zato naj nihče ne manjka. Prišel bo tudi zastopnik centrale. Vsi in točno!

Gameljne

Članski sestanek naše strokovne skupine tekstilnega delavstva se bo vršil v nedeljo 22. oktobra ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Maček v Sp. Gameljnah. Vse članice vabimo, da se sestanka udeleže polnoštevilno.

Količevo

V nedeljo 22. oktobra bo imela naša skupina sestanek v stari šoli v Dobu. Sestanek se vrši ob 8 zjutraj. Centralo bo zastopal tov. Marinček. Ker je sestanek zelo važen, prosimo, da se ga brezpogojno vsi udeležite! — Poročila sta se naša člana tov. Mežnar Ivan in tov. Josenc Jakob. Mnogo sreče!

življenju ne bo upal preko organizirane delavske moči niti v socialno političnih vprašanjih.

Zato je vsako nezadovoljstvo v delavskih vrstah popolnoma odveč. To se pravi tako nezadovoljstvo, ki nam kviri veselje do dela in do potrebnih žrtev, ki jih nujno zahteva delavska borba. Javnosti mora pač delavstvo jasno pokazati, da ni zadovoljno s tem ali onim, toda naše delo pri tej nezadovoljnosti ne sme ostati. Demonstrirati moramo proti krivicam s podvojenim delom za doseg pravice toliko časa, dokler je ne dosežemo.

Zavedati se moramo v polni meri, da so danes časi, ki bodo prav od delavstva zahtevali veliko zdravega razume-

Malenkost ki ni malenkost

Ko se je ob dograditvi Delavske zbornice vselila JSZ v palačo, je poleg pisarniških prostorov dobila tudi potrebne pritlikline in to v kletnih prostorih drvarnice, v podstrešju pa manjši prostor. Ko se je kuhinja Delavske zbornice povečala, je uprava zbornice prosila strokovno organizacijo naj drvarnice odstopijo, zato pa bo zbornica nadalje sama dajala proti obračunu premog in drva strokovnim organizacijam iz svoje zaloge. Ker strok. organizacije niso hotele ovirati tako važne ustanove kot je delavska kuhinja v njenem razvoju in ker je zbornica nudila kot nadomestilo kurjavo iz svoje zaloge, so organizacije na to pristale.

Od nove uprave pa smo pred časom sprejeli dopis s sporočilom, da bo zbornica prenehala s staro prakso dobavljanja kurjave strokovnim organi-

vanja, smotrnega dela in tudi nujno potrebnih žrtev. Brez teh važnih predpogojev našega uspešnega dela se bodo vsa vprašanja javnega, gospodarskega in socialnega življenja reševala brez delavstva in tako kakor bodo hoteli drugi, ne pa delavstvo. Prav pri tem važnem vprašanju se moramo dobro zavedati, da so danes na delu sile, ki stremijo za tem, da se zdrava delavska gibanja onemogočijo, da le-ta notranje oslabijo in da se jih napravi brezpombne v reševanju socialnega vprašanja.

Vsak zaveden delavec pa mora biti danes prepričan, da se more uspešno boriti le v svoji preizkušeni svobodni delavski organizaciji. Le taka organizacija, v kateri se delavstvo v pravem, zdravem demokratičnem duhu bori za svoje dostojanstvo in pravico, more biti prava vodnica delavstva v lepše življenje. Za tako organizacijo je vsak trud in žrtev nujno potreben in tudi najbolje naložen kapital.

Važna naša delavska naloga v tem času je, da si ne delamo nobenih obetov, da se bodo razmere v tej ali oni obliki same zboljšale v našo korist, ampak da bo prav v tem času potrebno zavihati rokave in iti na delo za procvit in rast svobodnih delavskih organizacij, predvsem za našo Jugoslovansko strokovno zvezo. S tem delom bomo šli korak za korakom k zboljšanju delavskih razmer, sicer počasi, toda gotovo. Vsem onim pa, ki kopljejo grob zdravi delavski zavesti in si pripravljajo pot k odločanju v socialnih vprašanjih po njihovih nadržajških nazorih, pa bomo dokazali, da smo mi sami dovolj zreli, da si svojo bodočnost sami kujemo. S takim našim delom pa ne bomo koristili le samim sebi, ampak bomo tudi veliko doprinesli k tako potrebnemu razčiščenju socialnega vprašanja. Socialno vprašanje naj ne bo polje za domisljice in preživljanje gotovih ljudi, ampak naj bo torišče res plodnega in intenzivnega dela za našega slovenskega delovnega človeka. Zato pa na delo za rast in prosep naše svobodne in neodvisne Jugoslovanske strokovne zveze, ki naj bo vodnica krščanskega delavstva v lepšo bodočnost slovenskega naroda. Z. S.

zicijam in da naj si one same to uredijo kakor vedo in znajo.

Z ozirom na to je JSZ zaprosila Delavsko zbornico za dodelitev primerne prostora za shrambo kuriva. Na to vlogo je JSZ dobila odgovor, da iz najemne pogodbe med JSZ in D. Z. ni razvidno, da bi imela pravico do kakih stranskih prostorov, v tem primeru do drvarnice in da se zato njeni zahtevi ne more ugoditi.

V kolikor vemo, pripadajo ne samo na podlagi kake pogodbe, ampak iz povsem razumljivih razlogov tudi poststranski prostori, ker vsakdo ve, da se v pisarniških prostorih ne more hraniti premog, niti ga vsak dan sproti ni mogoče dobavljati.

Pač malenkost, ki pa kaže v jasni luči širokogrudnost gospode, ki upravljajo Delavsko zbornico.

Pohujšanje na resnico

»Straža v viharju« se je zopet enkrat kritično razpisala ob reviji »Dejanje«. Čudi se, kako da E. K. v »Dejanju« ... »izbira citate pisateljev kot Bernanos (ki je že glede Španije zavzel stališče, ki je bilo bolj prijazno rdečim kot nacionalistom), v katerih je dobro in slabo, pravilno in nepravilno pomešano, ker so eventualne slabe strani teh in onih oseb napihnjene v kugo kar cele krščanske organizacije, Katoliške akcije itd.« In »Straža« nadaljuje: »Za mlade ljudi, ki prihajajo na univerzo, je taka ideologija pogubna, tudi (?) zato, ker je enostransko bolesta. Saj bo nezadovoljnost in sarkazem nad vsem, kar je katoliškega, razjedal, kar je pozitivnega v dijakih.«

Tak način pisanja je tipičen za »Stražo«. V začetku še govori o dobrih in slabih straneh, na koncu pa že o »sarkazmu nad vsem, kar je katoliškega« in iz tega izvaja svoje pohujšanje. V resnici pa je Bernanosova knjiga »Pohujšanje nad resnico« grajala le napake in pomanjkljivosti, ne pa »cele krščanske organizacije« itd. Tudi v listu »Temps présent« je imel ocenjevalec omenjene knjige, znanj personalist P. H. Simon, nekaj pomislekov zaradi petih ali šestih strani, napisanih silno ostro proti »političnim prelatom«. V pojasnilo je poslal Bernanos listu pismo, ki ga je »Temps présent« priobčil

dne 7. julija tega leta. Prevedli bomo to pismo (razen nekaj odstavkov), ker bo lahko mnogo pojasnilo, če ne »Stražik«, pa drugim.

»Nikdar ne bo razumel moje knjige tisti, ki noče upoštevati mojih izkušenj. Kaj sem videl delovati na Majorki? Urejen sistem iztrebljanja ljudi iz vseh razredov, ki so bili nezazeleni, s povprečno naglico 15 žrtev na dan (v 7 mesecih 5000, kot je izjavil neki uradnik in kar je gotovo mnogo nižje od resničnega števila). In vendar se je to zdesetkovano prebivalstvo takoj spočetka pridružil upor. V teku prejšnjih treh mesecev, ko je vladala ljudska fronta, ni bilo na Majorki nobenega napada na kogar koli, niti nasilnih manifestacij, niti revolucionarnih stavk, kar bi opravičevalo represalije. Čiščenje je imelo torej značaj hladnokrvnega, metodičnega političnega, socialnega (in upam si dostaviti, tehtajoč svoje besede: verskega) poizkusa. Brez pomoči mogočnega javnega mnenja se ne bi bilo moglo izvršiti. To moralno zaslobo sta mu dala katoliško prebivalstvo in duhovščina: duhovščina, ki ni samo dopuščala tega sistema, temveč ga je odobraval v cerkvi in zunaj cerkve, na prižnici in v spovednici. To sem videl. Zahtevam preiskavo o teh dejstvih, večjih želja nimam.

Nisem niti moralist, niti teolog, niti filozof. Naj ti gospodje razpravljajo med seboj o upravičenem nasilju. Tu

pa ne gre za nasilje, temveč za hudo delstvo. Jaz sem samo ubog, ničev vernik, toda moj položaj ni nič manj trden, kajti jaz vem, do kod smejo moji ugovarjevalci, kje se morajo na vsak način ustaviti.

Sam zase res lahko kdo misli, da namen vselej posvečuje sredstva, toda ni in ne bo v Cerkvi glasu, ki bi bil dovolj mogočen proti Sv. Duhu, da bi to misel javno razglasil.

Bil sem vzgojen v grozi pred revolucijo iz leta 1795. in pred režimom sumljivih, čigar strašni obrazec nam je zapustil Robespierre: »Med plemenitaji ni nedolžnih.« Videl sem katoličane in duhovnike na Majorki, kako so sprejeli to dediščino konventa. Njihovi prijatelji nam govorijo zdaj o sveti vojni. Toda kdo jim govori o vojni in vojnikih?

Nekega dne mi bodo morale biti dostopne obale Majorke. Prej ali slej se bo videlo, da sem govoril resnico. Sicer pa nihče od tistih ljudi ni skušal dvomiti o mojem pričevanju. Kar pričakujejo od Pomirjevalca Španije, je, da bo postrelil moje priče, če spregovorim. Očitno morejo storiti mnogo proti meni, vse, razen uničiti pohujšanje, ki so mi ga vzbudili in ki bo brez dvoma nekega dne govorilo glasneje od najglasnejših.

P. H. Simon sodi, da so nekatere strani moje knjige nesprejemljive za katolika. Odgovoriti mi moram, da se

njegovo mnenje ne sklada z mnenjem treh profesorjev teologije, ki so pregledali moj rokopis in o katerih avtoriteti ne more dvomiti, saj brez dvoma danes ve za njihova imena. Toda nič zato! V tako ostrih besedah, kot jih očitajo meni, je govoril Louis Venillot o neškodljivih posvetnih prelatih, o bolj ali manj liberalnih duhovnikih: Drumont o častiteljnih škofih; Leon Bloy o povprečnih kristjanih. A Bloy, Drumont in Venillot niso nikdar videli, (na primer), kako so sedemnajstletni dečki sredi dneva vlačili sivolase može iz hiš in jih pobijali ob živih mejah njihovih revnih vrtov, pred očmi njihovih žena in otrok — in vse to z odobravanjem duhovnikov, učiteljev ter pobožnih mamic. Zahtevam preiskavo o teh dogodkih.

Ničesar nimam reči proti premišljenim, previdnim. Stvarno je napačno, da bi bil hotel izključiti iz Cerkve politične prelate. Nasprotno, njih prisotnost mi opravičujejo časovne potrebe Cerkve. Pisal sem le, kako želim, da bi postali nekoč nepotrebni... Ne zahtevam od župnika svoje župnije junaških kreposti in dopuščam katero koli osebnost slabost. Prav gotovo bi ne bil napisal ničesar, če bi vsi majorški duhovniki živeli v konkubinatu ali zabogatelji s trgovanjem s svetimi rečmi. Toda prav tako gotovo bi spregovoril, če bi bili javno odobraval konkubinacijo in trgovanje s svetimi rečmi, kakor sem jih slišal odobravati umore.

Razgledi

Teden pričakovanja novih dogodkov je minil v glavnem v znamenju Chamberlainovega odgovora Nemčiji in utrjevanju Rusije na Baltičkem morju. Prihod Rusije na meje Srednje Evrope in na Balkan je bil tudi pretečeni teden glavni predmet razpravljanja po evropskem časopisju. S tem dejstvom se ustvarja popolnoma nov položaj v razmerju evropskih velesil. Chamberlainov govor je bil odločen meč na mirovne pogoje, kakor jih je postavil Hitler v svojem govoru. Anglija in Francija sta trdno povezani ter je njihov cilj odstranitev narodnosocialistične nevarnosti in nadvlade v svetu. Angleška vlada stavlja Nemčiji kot pogoj za nadaljnje razpravljanje, da Nemčija doprinese dokaze za dejanja za svojo resnično pripravljenost za pomirjenje. Anglija sicer ne odklanja mirovnih pogajanj z Nemčijo, zahteva pa takih dejanj in konkretnih ponudb, da bi bilo že vnaprej verjetno, da bi mirovni razgovori mogli imeti kakšen uspeh. Zaveznici pričakujejo po Hitlerjevem govoru še kakih bolj sprejemljivih ponudb potom diplomatskih obvestil. Vsekakor pa je pogoj za razvoj obnove Češke in Poljske.

Bodočemu razvoju ruske politike posveča vse evropsko časopisje največje zanimanje. Italijansko časopisje poudarja veliko nevarnost za zapadne evropske države, ker se je vpliv Rusije z nemško-ruskim paktom nepričakovano močno povečal. Strah Italije je razumljiv, če pomislimo, da sega ruski vpliv ravno tja, kamor so bile vedno oprte oči italijanske diplomacije: na Balkan in Sredozemsko morje. Za Italijo je razširjenje ruskega vpliva na vsak način zelo neprijetno dejstvo. Da ne pomenja doslej za Nemčijo prav nikake pridobitve, je vedno bolj jasno. Prav zelo značilno pa je, kaj piše o pojavu Rusije na Balkanu angleško časopisje. Angleški tisk se nad razširjenjem ruskega političnega vpliva nič ne razburja. Pravi, da pomenja sedanji položaj Rusije močan obramben zid za preprečitev nemškega vpliva na vzhod in na Balkan. Nemški »Drang nach Osten«, je za vedno ustavljen! Konservativni listi pravijo, da je politika Rusije zadnji mesec »sicer mrzlo egoistična, njene čete stoje na vzhodu mnogo bližje in mi bi vsekakor želeli, da ne bi bila Rusija nikdar stopila na Poljsko kot zavojevalka. Toda ruski interesi na Balkanu so popolnoma isti kot angleški! Drugi angleški listi spet poudarjajo, da je Nemčija od rusko-nemške pogodbe imela samo škodo in nikakih koristi. Smatrajo za potrebno, da se še poprej, predno se začne res prava vojna na zapadu, bolj razčisti razmerje med Anglijo-Francijo ter Rusijo. Opozarjajo, da se medsebojni vzajemni interesi Anglije in Rusije skoro povsod krijejo. Pri tem odobravajo, da

je Črno morje sedaj popolnoma zaprto za vsak prodor iz Srednje Evrope. Angleški opozicionalni krogi pa so glede dobrih odnošajev med Anglijo in Rusijo močno pesimistični. Razmerje med Anglijo in Rusijo bo za bodoči razvoj mednarodnih dogodkov vsekakor še velikega pomena.

Rusko-turška pogodba, za katero teko pogajanja že ves mesec, v začetku tedna še ni bila podpisana. Obenem, ko je turški zunanji minister bil v Moskvi, je posebna turška vojaška delegacija v Londonu. Angleški listi najugodnejše pišejo o prijateljstvu s Turčijo. Poudarjajo, da so Turki ljudje, na katerih besedo se je zanesti prav do konca v vsakem primeru. Angleško-turškemu prijateljstvu prav nič ne nasprotuje sklenitev turško-ruske pogodbe. Prav posebno pa je poudarjena povsod važnost ureditve rusko-turških razmerij za ves nadaljni potek mednarodne politike. Ureditve razmerja med Rusijo in Turčijo je seveda odločilne važnosti za vse balkanske države, ker bo stališče Turčije imelo vpliv na politiko vseh članic, držav Balkanske zveze. Pričakovati je, da bo še ta teden rešitev tega vprašanja prinesla razjasnitev položaja na Balkanu.

Nemirni dnevi na Baltiku so bili prejšnji teden za male države, Latiško, Estonijo in Finsko, ki zapirajo Rusiji proste dohode do Baltičkega morja, Estonija in Latvija sta sklenili z Rusijo zavezniški pogodbi ter moralj dovoliti Rusiji, da na ozemlju in ob obalah teh držav razvrsti svoje brodogve in svoje čete, ker ima sama z vseh strani zaprto pot v Severno morje. Razmerje med Finsko in Rusijo se je močno zaostri, ker se Finska pomišlja skleniti pogodbo pod pogoji, ki jih stavi Rusija. Rusija želi tri stvari: sklenitev vojaške zveze, dovoljenje za utrditev treh otokov, ki strazi dohod na Leningrad in opustitev vseh trdnjav na finskih otokih Aaland. Finska se pomišlja sprejeti to pogodbo, ker bi s tem ne ostala več nevtralna za vsako ceno. Finska je mobilizirala vse svoje vojaške sile in vodi nadaljnja pogajanja z Rusijo. Težko pa si je misliti, da bi prišlo do vojnega konflikta. Preuranjeno bi bilo soditi o tem, v kolikor je doslej utrpevala neodvisnost baltičkih držav in kakšne bodo posledice teh zvez z Rusijo za obstoj teh držav.

Glavno mesto Litve, Vilna, ki je bilo po vojni pripadlo Poljski, so sedaj Rusi vrnili nazaj Litvanski. V ponedeljek so pričele litvanske čete korakati v Vilno, ruske pa zapuščati mesto.

S težkim srcem so zapuščali prvi Nemci baltičke države, iz katerih so se morali izseliti nazaj v Nemčijo. Prvi transporti so prišli v nemške luke v ponedeljek. Preseljevanje bo trajalo vso zimo.

Ali se bo pričela močna ofenziva na zapadni fronti, o tem ugiba časopisje. Poročila govore o velikih pripravah Nemčije. Sedemnajst motoriziranih divizij je prišlo s Poljske na nemško-francosko mejo. Vendar je gotovo, da bo odločitev nemškega štaba za ofenzivo izredno težka in usodna. Bolj varna je zaenkrat še diplomatska ofenziva, ki pritiška za pomirjenjem in vablj neutralne države, da bi posredovale.

Skrivnostna vojna na morju, o kateri je le malo točnih poročil, se razvija z vso ljutostjo. Ladje se potapljaajo na vseh morjih sveta. Po vsem svetu straše podmornice, katerih število se pa vendar občutno zmanjšuje. Premoč Anglije in Francije na morju je zelo velika. Prava poročila o vojni na morju pa bomo zvedeli šele ob koncu vojne. Sedanja poročila nič ne povedo, na katerem morju so bile ladje ali podmornice potopljene, čeprav objavljajo potope.

Resnica nas bo rešila!

Zadnje čase se glasilo ZZZ, oblastnega odbora Jugorasa, zelo zavzema za krščanska načela.

navajamo važne izjave, ki so padale na zborovanjih ZZZ in Jugorasa ali v zvezi z delovanjem Jugorasa ter njegove slovenske podružnice.

Ob nastanku Jugorasa je poročala belgrajska »Politika«, da so se takratni »Jugoslovenski nacionalni sindikati« sklenili pridružiti novi stranki JRZ in da se je vršilo v nekem belgrajskem hotelu veliko zborovanje pripadnikov nacionalnih sindikatov, ki so izpremenili ime v »Jugoslovenski radniški savez«. Po poročilu »Politike« je Jugoras odsek JRZ, njegov pokrovitelj in predsednik pa je g. Dragiša Cvetković, ki je bil takrat minister za socialno politiko.

»Slovenski delavec« od 15. V. 1938 prinaša poročilo predsednika ZZZ z obnega zborovanja: »Napadajo nas, da smo privesek politične organizacije. To odvisnost nam očitajo v dve smeri: 1. da smo pod neposrednim patronatom JRZ, 2. da smo slovenska podružnica Jugorasa. Mi se teh očitkov ne bojimo in smo ponosni na to, kar smo... V teh zvezah smo z Jugorasom. Laže in vara vsak, ki pripoveduje, da morejo biti stanovske delavske organizacije čisto izven in brez vsake zveze z drugim javnim življenjem.«

»Slovenec« od 27. I. 1939 pod naslovom »ZZZ vstopi v Jugoras«: »V podpisnem sporazumu ugotovljata Jugoras in ZZZ, da sta zgrajeni obe organizaciji na enakih nacionalno delavskih ideoloških osnovah ter da obe organizaciji zasledujeta enake socialno politične cilje. Ugotovila sta soglasnost

v metodah praktičnega dela, in sicer proti vsakim marksističnim in boljševiskim koncepcijam.«

»Slovenec« od 9. maja v poročilu z obnega zborovanja ZZZ: »Naravno je, da sta se srečali dve narodni organizaciji, to je Jugoras na jugu in naša ZZZ na severu.«

»Slovenec« od 6. junija 1939 poroča o taboru ZZZ v Ljubljani. Na taboru je rekel predsednik Jugorasa in ministrski predsednik g. D. Cvetković: »Jugoras si je postavil nalogo izvesti stanovsko organizacijo z nacionalnim sindikatom, osnovanim na temelju razmer in potreb v naši državi.«

Predsednik senata g. dr. Korošec je izjavil: »ZZZ je imela v kratki dobi... sijajen uspeh... ker se ne izgublja v internacionale, ampak hoče ostati nacionalna, jugoslovanska, svoji državi in svojemu kralju zvesta delavska stanovska organizacija. V tem pogledu se je našla zajedno z Jugorasom.«

»Slovenec« od 21. IX. 1939 pod naslovom »Jugoras — ZZZ«: »Jugoras poudarja, da je... nacionalna delavska stanovska organizacija ter zaradi tega kot celota ne sodeluje v politično strankarski delavnosti.«

»Slovenec« od 19. I. 1939 pod naslovom ZZZ ponuja roko JSZ, izjava Fr. Prežljaja: »V svojstvu izrazito delavskega gibanja smo lomile liberalne miselnosti preteklosti in njene demokratizacije javnega življenja... Povedati je treba nedvoumno jasno, da zelo verjetno stojimo pred važnimi dogodki, zlasti kar se tiče delavskih gibanj. Tok časa udara... tudi proti nam... Tok časa moramo zajeti... Mi hočemo z njim, ... kovati iz njega kapital zase...«

Abnormalnosti

Delavstvo je že vajeno na nerednosti, ki se dogajajo v podjetjih. Tudi temu je vajeno, da ga podjetja neusmiljeno izkoriščajo. Kar se pa dogaja po nekaterih podjetjih, posebno v tekstilnih, presega pa vse meje. Nekatera tekstilna podjetja so se pričela namreč posluževati v svojih obratih mladoletnih deklic v starosti od 14 do 16 let. Poznamo podjetje, ki ima v svojem staležu delavk — preko 200 — skoraj polovico mladoletnih deklic. Kadar je končano delo v tovarni in ko zapuščajo te delavke obrat, zgleda, kakor da bi bil končan šolski uk, ne pa da je dala tovarniška sirena znak, naj gre delavstvo domov.

Podjetniki se izgovarjajo pri tem početju s tem, da hočejo vzgojiti strokovni kader delavk in da so za tak namen najbolj pripravi otroci, ko zapuste šolske klopi. V resnici pa postopa podjetje po določenem načrtu: Hoče obdržati absolutno oblast nad delavstvom in ga napraviti nesposobnega za borbo za zboljšanje svojega položaja.

Delavstvo mora biti odločno proti takim metodam. V prvi vrsti, da prepreči podjetniku njegove namene. Res je, da ni v taki tovarni mogoče normalno delavsko življenje. Take deklice ne morejo imeti pojma, kaj je delavsko vprašanje, kaj je delavec sploh, kakšne obveznosti imajo do delavskega stanu in kako se morejo delavske razmere zboljšati in delavske pravice razširiti. Takim deklicam je neznan pojem delavske strokovne organizacije. Celo nekaj nedovoljenega se jim to zdi. Saj je proti temu gospod mojster, gospod delovodja in celo gospod šef. Velikokrat tudi starši.

Pod takimi razmerami se seveda tudi ne zavedajo, da pomenijo razmere, ki so v takih obratih, moderno suženjstvo in da so one glavni stebri tega suženjstva.

Proti takim metodam moramo biti tudi iz narodnih in človečanskih razlogov.

Dobro vemo, da spadajo tekstilna

podjetja med najbolj nezdrava podjetja. Včasih smo govorili o rdečeličnih Gorenjkah. Le postavite se pred tekstilne tovarne, pa boste izmed tisoč deklet lahko na prste prešteli, koliko jih je rdečeličnih. Nezdrav in prašen zrak ter tudi druge razmere v tovarni načenjajo zdravje celo odraslim dekletom, kaj šele punčkam, ki so komaj zapustile šolske klopi.

Kdor pozna tovarno, ve, koliko nevarnosti je v njej iz moralnega vidika. Dekleta morajo marsikaj pretrpeti, braniti se znajo le take, ki imajo že utrjene poglede na življenje. Če gre v tovarno že otrok, je nemogoče, da ga ne bi tovarna zastropila tudi v tem pogledu.

V vsakem pogledu je zaposlovanje mladoletnih deklic v tovarnah v najnežnejši dobi nezdrav pojav. Zakon žalibog tega ne predvideva. Zakon sam je postavil starost, v kateri sme biti otrok zaposlen, zelo nizko. Namreč 14 let. Taka starost je v korist kapitalistom, v škodo pa delavstvu in narodu. Zaradi tega se moramo vsi združiti in preprečiti te abnormalnosti in doseči, da ne bo nobeno deklet zaposleno v tovarni pred 18 letom starosti.

A ljubezen ne bo nikdar prava ljubezen, če ne bo vedno upoštevala pravičnosti. Apostol uči: »Kdor bližnjega ljubi, je postavo izpolnil...«, torej ljubezen, ki ne daje delavcu plače, ni ljubezen, ampak prazna beseda, le lažen videz ljubezni. Nikakor ne gre, da bi delavec moral sprejemati kot miloščino, kar mu pristoji po pravici, tudi se ni mogoče z malo miloščino izrabiti dolžnosti pravičnosti. Ljubezen in pravičnost nalagata dolžnosti, neredko glede iste reči, a pod različnim vidikom, in delavci so glede teh dolžnosti, ki jih imajo drugi do njih zaradi svoje časti po pravici zelo občutljivi. — (Divini Redemptoris.)

Cerkev in vsi njeni predstavniki katere koli hierarhične stopnje ne morejo biti politična stranka, niti zagovarjati politike kake stranke, ki že po svoji naravi išče posamezne koristi, ali ko dela za skupno dobro, ga vidi vedno le skozi prizmo svojega posameznega gledanja. (Pij XI.)

Nabirajte oglase za »Pravico«!

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCI! Najcenejše in najhitreje prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austrodamler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.

PRIHRANKE vlagajo delavci v Prvo delavsko hranilnico in posojilnico v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22/I.

Delavska PRAVICA GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inhala vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejanje in odgovarjanje Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žamer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. s. z. o. s. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejso)

Če potrebujete zimsko suknjo, plašč, obleko, toplo perilo si oglejte veliko izbiro v manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK, LJUBLJANA
LINGARJEVA ULICA